

Rus köşgünü ýesir alan şeytanyň ülpeti: Rasputin

Category: Kitapcy, Medisina, Sözler, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Rus köşgünü ýesir alan şeytanyň ülpeti: Rasputin RUS KÖŞGÜNI
ÝESIR ALAN ŞEÝTANYŇ ÜLPETI: RASPUTIN

Taryhda dini ulanyp syýasy atmosferany goşawujynda saklanlar az bolmady. Öz taryhymyzda şeýle adamlaryň başyny Jynçy Hüseyin endi çekýär.

Safranboluly Hüseyin jynçy oňly medrese bilimi bolmasa-da, goşunyň baş kazysy wezipesine doga-jady, jyn okama ýaly işleriň üstünden göterilipdi.

Ýurduň kazysy ýaly jogapkärli wezipäni para-peşgeşe satyp, osmanly hazynasy bilen bäsleşip biljek ummasyz baýlyk toplan Hüseyin jynçynyň toplan baýlygy özüne nesip etmedi, ol ahyrsoňunda 1648-nji ýylda ölüm jezasyna höküm edildi.

Stambul köşgünü we patyşany ýesir alan bu zaňnar ulamalaryň at-abraýynyň gaçmagyna hem sebäp bolupdy.

Hüseyin jynçy ýaly din söwdagärleri diňe biziň halkymyzyň başyna musallat bolmandy. Rus köşgüne aralaşyp, syýasaty goşawujynda saklan ýene bir din eksplutatory Grigoriý Ýefimowiç Rasputin diýibem biri bolupdyr.

Rasputiniň meýdi

1916-njy ýylyň 31-nji dekabrynda Sankt-Peterburgda jesedini tapanlarynda, sud-medisina ekspertizasynyň seljermesi onuň telim gezek atylandygyny, awy berlendigini, ahyrsoňy gark edilensoň ölendigini anyklapdy.

Şa aýaly Aleksandranyň we patyşa Nikolayıň uruş gidip durka ot-elek bolup gözlän, ahyrynda diňe jesedini tapan Rasputini kim näme sebäpli öldüripdi?

• **Ugruny ýitiren häkimiýetiň jadygöý geňeşdary**

Içerki gapma-garşylyklar, ýaponlara garşy alnyp barylan gazaply uruş, ykdysady kynçylyklar Patyşa Russiýasyny mazaly gowşadypdy.

Şol wagt imperiýanyň başynda oturanam üç asyra golaý wagt bäri ýurdy dolandyryp gelýän Romanowlar dinastiýasynyň iň soňky wekili Nikolay II-di.

Nikolay II keýp çekmegi gowy görýän jalataý adam bolansoň, halk bilen ünsi ýokdy, geleňsiz generallaryň we begzada gatlagyň halk bilen arasynda demirden haýat çekipdi.

Hemmesinden has beteri Nikolay II aýaly Aleksandranyň agzyndan çykjak ýeke söze baglanan ýagdaýdady.

Aleksandra bolsa doga-jady, geň-taňsy hadysalara, gysgaça aýdanda, paranormal ukyplara içgin gyzyklanma bildirýän aýaldy. Bu gyzyklanma Rasputiniň köşgi ele salmagyna çenli gitmelidi.

Şa aýaly Aleksandra

Rasputin mukaddes günde dünýä inendigi üçin adyna Grigoriý dakylypdy. Özünüň we doganlarynyň başdan geçiren şowsuz wakalaryndan we keselçiliklerinden soň gözüne Merýem enäniň görünendigi hakdaky myş-myşlar Sibiriň Prokowskoýesinde çalt tanalmagyna getirdi.

Rasputin ýaş wagtynda Sibirdede her dürli bilgiçlikleri edýärdi, käbir jadygöýçülikli tilsimleri ulanyp, müşgil ýagdadaky adamlara kömek edýärdi.

Şular ýaly zatlardan soň onuň at-owazasy Sibiriň çäklerindenem alyslara ýaýrady.

Rasputin otuz ýaşdan geçensoň Sibirden Gresiýa çenli uzak wagta çeken pyýada ýolagçylygyny etdi. Şunuň ýaly arassalanma we ruhany häsiýetli ýolagçylykdan soň ol ýurduna dolanyp geldi.

• Patyşa maşgalasynyň muşakgatly günleri

Şa aýaly Aleksandra Britaniýanyň korolewasy Wiktoriýanyň agtygy bolansoň, ruslar ony itden beter ýigrenipdir.

Üstesine ol oglan zürýady-da bolman, yzly-yzyna dört gyzy dünýä inderipdir.

Ol üstündäki basyşy ahyryn bir oglan dogryp aýranam bolsa, tagtyň ýeke-täk mirasdüşeri Alekseý Nikolaýewiç nesilden nesile geçýän gemofiliýa keseliniň penjesinde urnupdyr.

Lukmanlar oňly em-ýom edip bilmänsoň, dogra-jady bilen meşgullanýan tebiplere ýüz tutulýar. Köşge çagyrylan tebipleriň biremi Rasputin eken.

Şazada Nikolaýewiçiň keseli aýrylyp gidibermändir. Iň ownuk

ýarada gan akman ölüp gitme howpy bolansoň, ol aýna gabyň içinde saklanýar diýen ýalydy.

Käbirleriniň aýtmagyna görä Rasputin gipnoz tilsimini ulanyp, çaganyň özüni gowy duýup başlamagyny gazanypdyr.

Nähili edendigi boýunça hiç hili delil ýogam bolsa, Rasputin bir alajyny tapyp gany goýaltmagyň hötdesinden gelipdi. Mundan beýläk rus köşgüniň gapysy geňsi pop Rasputine hemişelik açylypdy.

• **Rasputiniň aýgyrlygy**

Körpe şazadany sagaldansoň, Rasputiniň şan-şöhraty daş ýardy. Giň gatlakly tarykat guran Rasputiniň müritleri köplenç ýaş aýal-gyzlardan ybaratdy. Rasputiniň jynsy taýdan açgözlüğine çenli onuň «keramatlylygy» bilen düşündirilýärdi. Köp sanly baý aýal birnäçesi ärlidigine garamazdan Rasputin bilen ýatyp-turmak üçin ummasyz köp pullary berýärdi.

Patyşa we onuň aýaly-da Rasputine örklenip, onuň her bir edýän işinden mukaddeslik gözleýärdi.

Rasputiniň uçguryna gowşaklygy köşkde-de özüni görkezipdi, ol şazada Nikolowiçiň enekesini zorlandygy-da bilinmän galmandy.

Köşk Rasputini jezalandyrmagyň ýerine enekäni işden kowanyny gowy gördi. Bu ýagdaň Rasputiniň mazaly ýoldan çykmagyna sebäp boldy.

Halkyň arasyndan ýaýran başga bir gep-gybat bolsa has aýylgançdy: Aýtmaklaryna görä, Aleksandra Rasputine aşyk bolanmyş we olaryň arasynda ýakynlyk barmyş.

Nikolaý II şular ýaly gep-gürrüňlerden soň Rasputiniň adyny

ýagşydan-ýamandan habarlarda agzamagy gadagan etdi.

Rasputiniň güýjüni ýetjek derejesine ýetiren hadysa şol gep-gürrüňleriň yzysüre bolup geçýär. 1912-nji ýylda patyşa we onuň aýaly şazada Nikolowiçi-de ýanlaryna alyp, Polşa gidýär, şonda şazadanyň ýene gany durman başlaýar.

Lukmanlar gany goýaldyp duruzmagy oňarmaýar. Derrew Rasputine habar ugradylýar, ýöne Nikolayewiç ölmänkä onuň gelip ýetişmegi mümkin däldi.

Şonuň üçin ol ekstaz seansy arkaly şazadanyň janyny halas edipdir.

Bu hadysadan soň Nikolay II doly aýalynyň we Rasputiniň penjesine düşýär. Dogrusy Rasputiniň muny nädip oňarandygy belli däl, bärde onuň kezzaplyk edendigi mesaña görnüp duranam bolsa, patyşany jadylamagy başarypdyr.

Nikolay II

Rasputin 1914-nji ýylda köşgüň guk ýanynda howluly jaýa göçýär, şondan soň ol her gün diýen ýaly köşge girip çykýar. Öýüni buthana ýaly ulanan Rasputini görmäge ýurduň çar künjünden baýlaryň, aristokratlaryň, işan-mollalaryň, syýasatçylaryň yzy üzülmändir.

Rasputin Patyşa Russiýasynyň Birinji jahan urşuna girmegine garşy çykýanlaryň hatarynda dursa-da, munuň öňüni almakdan ejiz gelipdir. Şondan soň ol arak-şeraby we jynsy gatnaşygy arassalanmagyň iň aňsat ýoly hasaplap, köp sanly rowaýaty gürrüňlere tema bolan azgynçylykly üýşmeleňleri geçiripdir.

Bu üýşmeleňler halk köpçüliginiň arasynda çuňňur ýigrenjiň döremegine getiripdir. Rus goşuny uruşda kynçylyk çekdigiçe halk köşki şeýle ýiti täsiri astynda saklaýan Rasputini

«şeytandan tälim alan şeytanyň ülpeti» hasaplapdyr.

Nikolaý II-iň özem indi Rasputinden dynmagyň ýollaryny gözläp başlapdyr, emma aýalynyň Rasputiniň «keramatlaryna» bolan janköýerligi onuň elini-aýagyny baglapdyr.

Şeýle-de bolsa patyşanyň ýakyn garyndaşlaryndan Feliks Ýusupow, Dmitriý Pawlowiç dagy Rasputinden dynmak üçin dil düwüşipdir.

Rasputin

• **Awy berildi, atyldy, ahyrsoňy gark boldy**

Ikitaraplaýyn gepleşik geçirme bahanasy bilen Rasputini köşge çagyrdylar. Araga özüni aldyran Rasputine içi simaply bir bulgur şerap hödür etdiler, emma şerabyň hiç hili täsir etmändigini üçin hakynatutmalar Rasputini telim gezek atdylar.

Rasputin muňa garamazdan ýaraly halda köşkden gaçyp sypmagy başarypdyr, Newa derýasyna ýykylyp, amandyny tabşyrypdyr.

Rasputiniň jesedi tapylansoň sud-medisina ekspertizasynyň seljermesi simabyňam, okuňam oňa täsir etmändigini, onuň diňe suwda gark bolup ölendigini görkezdi.

Rasputiniň pallarynyň birem eger özüniň öldürilen ýagdaýynda patyşalygyňam ýykyljagydy. Geň ýeri: dinastiýa agdarylýar, patyşa we onuň aýaly atylyp öldürilýär. Diňe Feliks Ýusupow we Dmitriý Pawlowiç dinastiýanyň agzasydygyna garamazdan, Rasputini öldürendikleri sebäpli öldürilmän sürgüne ýollanýar.

Rasputin Patyşa Russiýasyny täsiri astyna alan barypýatan kezzap. Ol patyşa we onuň aýalynyň perzentlerine bolan mähir-

muhabbetini, dini duýgularyny eksplitatirläp, azgynçylykly maksat-myradynyň barsyna gowşan adam.

Syýasatda ýokary derejede şeýle bir täsiri bolupdyr welin, hamana onuň öýi Mejlis ýaly işläpdir, gelýän-gidýäniň hetdi-hasaby bolmandyr. Rasputiniň özüni alyp barşy üç ýüz ýyllap ýurdy dolandyran Romanowlar dinastiýasynyň itden beter ýigrenilmegine we ýykylmagynyň esasy tutaryklarynyň biri bolmagyna şert döredipdir.

Sözümüzizi dünýä belli aýdymçy Boney M.-niň biziň meşhur «Üsküdar gidende» («Üsküdar'a Giderken») aýdymymyzdan täsirlenip ýazan «Rasputin» aýdymynyň sözləri bilen jemläliň:

*«Ra, ra, Rasputin rus melikesiniň oýnaşy
Hakykatdanam giden bir pişik bardy (bärde pişikleriň dokuz
janynyň bolýandygy göz öňüne tutulýar).*

Rasputin Russiýaň iň uly yşk guraly,

Dowam etdirmegi masgaraçylykdy.

Czar-y oýlanman hökm etdi ýurda

Kazak tansyn oýnamaga ussatdy.

Oňarardy döwletiň bar uşini

Bagra basmak üçin gyzyň elinden

Tutan wagty hakykatdan ajapdy.

Melike-de ony mekir saýmazdy

Eden işlerini bilýänem bolsa,

Ynanardy perzendini bejeren

Eli ýeňil keramatly pirdigne.

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

Şenbe, 25.02.2023 ý. Taryhy makalalar